

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2024. február 27.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszám:
2023/0323(COD)

6586/1/24
REV 1

COMPET 166
MI 169
IND 78
ECOFIN 179
FIN 156
CODEC 478
IA 47

FELJEGYZÉS

Küldi:	az Állandó Képviselők Bizottsága (I. rész)
Címzett:	a Tanács
Tárgy:	Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről – Irányadó vita

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslatra vonatkozó elnökségi háttéranyagot a Versenyképességi Tanács 2024. március 7-i ülésén megtartandó irányadó vita előkészítése céljából.

Elnökségi háttéranyag

**Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a kereskedelmi ügyletekhez
kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről**

Irányadó vita

1. A Bizottság javaslata

A számlák késedelmes befizetése minden ágazatban és az Unió összes tagállamában negatívan érinti a vállalatokat. Hatása különösen negatív a kis- és középvállalkozások (kkv-k) esetében, mivel azok rendszeres és kiszámítható készpénzáramlásokra támaszkodnak, és korlátozottabbak a likviditáshoz jutási lehetőségeik, mint a nagyvállalatoknak.

Azoknak a kkv-knek, amelyek részére késedelmesen teljesítenek kifizetéseket, az ebből fakadó likviditáshiányt rövid lejáratú hitelekkel kell fedezniük, emiatt tehát megemelkednek a finanszírozási költségeik. A késedelmes fizetések csökkentése kulcsfontosságú ahhoz, hogy a kkv-k rendelkezzenek az innovációs beruházásokhoz elengedhetetlen likviditással, illetve hogy a költségcsökkentésből fakadó hasznot tovább tudják adni a fogyasztóknak.

Ezért került sor a késedelmes fizetésekről szóló irányelv¹ elfogadására, az európai vállalkozások – különösen a kkv-k – védelme és versenyképességük fokozása érdekében. Ennek ellenére napjainkban az Unióban bekövetkező vállalatcsődök 25%-a a késedelmes fizetéseknek tudható be. Ez vezetett ahhoz, hogy a Bizottság 2023. szeptember 12-én közzétette a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatát. E rendelet az irányelv hiányosságait hivatott orvosolni: javítani törekszik az összes érintett szereplő fizetési fegyelmét, és védeni próbálja a vállalatokat a kereskedelmi ügyletek során bekövetkező fizetési késedelmekből fakadó negatív hatásokkal szemben. Részt képezi annak a kkv-kat segítő szélesebb csomagnak, amely tartalmazott még egy, a kkv-k adózásának egyszerűsítéséről szóló irányelvet, valamint a Bizottság bejelentését egy sor olyan intézkedésre vonatkozóan, amelyek célja a kkv-k folyamatainak megkönnyítése, a finanszírozáshoz és a képzett munkaerőhöz való hozzáférésük javítása, valamint a kkv-k teljes üzleti életciklusuk során történő támogatása érdekében.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/7/EU irányelve (2011. február 16.) a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről (átdolgozás) (HL L 48., 2011.2.23., 1. o.).

A késedelmes fizetésre vonatkozó szabályok Bizottság által javasolt felülvizsgálata egy olyan rendelettel váltja fel a meglévő irányelvet, amely 30 napos kötelező maximális fizetési határidőt ír elő minden, vállalkozások közötti vagy vállalkozások és hatóságok közötti kereskedelmi ügyletre vonatkozóan. Késedelmes fizetés esetén automatikussá tenné a kompenzációs díjak és kamatok fizetését, és egy szilárd végrehajtási kerettel is kiegészítené ezeket az új intézkedéseket. Könnyebbé tenné a vállalatok számára a jogaik érvényesítését is azáltal, hogy csökkentené a közvetítés révén történő hatékony jogorvoslat igénybevételének terhét, illetve megkönnyítené annak igénybevételét.

A Bizottság hatásvizsgálata szerint az új szabályok 35%-kal hivatottak csökkenteni a késedelmes fizetések számát. Jelentősen csökkenne továbbá az az idő, amit a vállalatok azzal töltenek, hogy adósaiktól megkísérlik behajtani az esedékes összegeket: 340 millió munkaórát takaríthatnának meg az európai vállalkozások, ami 8,7 milliárd EUR-nak felel meg. A közvetlen pénzügyi előnyökön túl ez várhatóan méltányosabban osztaná el a likviditást a gazdaságban, és csökkentené a kkv-k külső finanszírozástól való függőségét. A cél a gyakran gyenge alkupozícióval rendelkező és tisztességtelen fizetési feltételek elfogadására kényszerülő kkv-k védelme.

A Bizottság rendelet útján javasolta megvalósítani a felülvizsgálatot. A rendeleti formának a Bizottság szerint valóban számos előnye van, többek között a késedelmes fizetés határokon átnyúló vonatkozásainak kezelésére való alkalmassága. A rendelettel az olyan kulcsfontosságú szempontok, mint a fizetések maximális határideje, az ellenőrző eljárások maximális időtartama, a késedelmi kamatláb szintje és az átalánydíj-alapú kártérítés összege Unió-szerte azonos és közvetlenül alkalmazandó lenne. Így e tényezők vonatkozásában minden tagállamban biztosított lenne az egyenlő versenyfeltételek érvényesülése.

Ugyanakkor a tagállamok bizonyos szempontok tekintetében szigorúbb rendelkezéseket is elfogadhatnának. Megtartanák annak lehetőségét, hogy nemzeti jogszabályok útján rövidebb fizetési határidőt érvényesítsenek. A nemzeti jog kivételes jelleggel előírhatná az átvételi vagy ellenőrző eljárás alkalmazását, de csakis akkor, ha az az áruk vagy szolgáltatások sajátos jellege miatt feltétlenül szükséges. Ezt az eljárást a szerződésben kifejezetten ismertetni kell, időtartamát pedig legfeljebb 30 napra kell korlátozni. A rendelet ezenfelül kötelezettségeket állapítana meg a végrehajtó szervekre, a közvetítési rendszerekre, a hitelkezeléssel és a pénzügyi jártassággal kapcsolatos képzésre, valamint a tisztességtelen szerződéses gyakorlatokra és rendelkezésekre vonatkozóan, de a tagállamok feladata lenne, hogy ezeket kiegészítsék nemzeti jogszabályaikkal megfelelően.

A javasolt rendeletet a „kereskedelmi ügyletek” keretében, vagyis a vállalkozások között, illetve – amennyiben a hatóság az adós – a vállalkozások és hatóságok között lebonyolított olyan ügyletek keretében teljesített kifizetésekre kell alkalmazni, amelyek tárgya fizetés ellenében áruk adásvétele vagy szolgáltatások nyújtása. E fogalommeghatározás hatálya kiterjed a középületek tervezésére és kivitelezésére, valamint magas- és mélyépítési munkákra is.

A rendelet nem lenne alkalmazandó a fogyasztókkal kötött ügyletek keretében esedékes fizetésekre, a kártérítésként esedékes kifizetésekre, valamint a fizetéseképtelenségi eljárás – ideértve az adósságátütemezési eljárásra irányuló eljárásokat is – hatálya alá tartozó tartozásokkal kapcsolatos fizetésekre.

Az új rendelet kötelezné a tagállamokat arra, hogy kijelöljék a rendelet végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságokat, amelyeknek együtt kell működniük a Bizottsággal és más érintett nemzeti végrehajtó hatóságokkal, valamint tartalmazná az említett hatóságok számára biztosítandó hatáskörök felsorolását.

2. A tagállamok álláspontja

A tagállamok általában véve támogatják a kkv-k érdekeinek figyelembevételét, és álláspontjuk szorosan igazodik a Bizottság által felvázolt érvekhez. Sok tagállam úgy véli, hogy a kiszámítható fizetési feltételek megállapítása javítaná az európai fizetési kultúrát, jobb keretet biztosítana a szerződési szabadság érvényesüléséhez, biztonságosabb üzleti környezetet teremtene, növelné a pénzforgalmat, fellendítené a beruházásokat, és ezáltal erősítené az uniós vállalatok – különösen a kkv-k – versenyképességét.

Számos tagállam, illetve érdekelt fél azonban aggályosnak tartja a Bizottság javaslatát abban a tekintetben, hogy a rendelet beavatkozna a szerződési szabadság érvényesülésébe, nem hagyna kellő szünetet a leszállított áruk vagy szolgáltatások ellenőrzésére, és ütközhet a nemzeti jogszabályokkal. Rámutattak, hogy az egyedi fizetési feltételek az üzleti szerződések fontos részét képezik, és számos működő üzleti modell alapul hosszú fizetési feltételeken. Álláspontjuk szerint a szerződési szabadság korlátozása arra bátorítaná a vállalatokat, hogy szerződéses viszonyaikat az Unión kívüli országokba helyezték át.

A tagállamok nagy többsége ezért ellenzi a javasolt 30 napos maximális fizetési határidőt, és arra általában véve aránytalan jogalkotói beavatkozásként tekintenek. Annak figyelembevétele mellett, hogy már a jelenlegi irányelv is hatással volt a szerződési szabadságra, és a szerződési szabadság e korlátozását egy általános érdek – nevezetesen a vállalatok gazdasági egészségének és azáltal az Unió gazdasági egészségének – megvalósítására való törekvés támasztja alá, e tagállamok rugalmasabb szabályokat szorgalmaznak, valamint azon lehetőség biztosítását, hogy az üzleti partnerek megállapodhassanak saját fizetési feltételeikről, különösen ha ugyanolyan méretű vállalkozások közötti feltételekről van szó. A hosszabb fizetési határidők alapulhatnak kölcsönös megállapodáson, és nem feltétlenül tükrözik alkupozíciók közötti egyenlőtlenséget. A fizetési határidők szigorú felső határának bevezetése azzal járna, hogy eltérő üzleti helyzetekre azonos szabályok vonatkoznának.

A fentiekhez szorosan kapcsolódnak a tagállamoknak a választott jogi eszközzel kapcsolatos aggályai is, különös tekintettel a rendelet teljes körű harmonizációs hatására, hiszen az az üzleti helyzetek széles skáláját kezelné azonos módon, és nagyon szűk mozgásteret hagyna a tagállamoknak a szabályok nemzeti környezethez való hozzáigazítása céljára.

Aggályok merültek fel a javasolt rendelet által a vállalatokra és a hatóságokra rótt adminisztratív teher kapcsán is, különösen azt a kötelezettséget illetően, hogy az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések fővállalkozóinak igazolniuk kell, hogy fizettek az alvállalkozóknak.

Több tagállam szerint továbbá aggodalomra ad okot az, hogy nemzeti hatóságok jönnének létre a rendeletnek való megfelelés biztosítása céljából. Az ezen hatóságok létrehozásával és működtetésével kapcsolatos adminisztratív terheket és költségeket érintő aggályokon kívül problematikusnak tartják a javasolt rendeletben e hatóságokra ruházott hatáskörök terjedelmét is, különös tekintettel arra, hogy azok átfedésben vannak a bíróságok és törvényszékek hatásköreivel, ami kétféle párhuzamos eljárás létrejöttét eredményezheti.

3. Kérdések a vitához

Felkérjük a minisztereket, hogy különösen az alábbi két szempontra vonatkozóan orientálják a megbeszéléseket:

- Szem előtt tartva a késedelmes fizetésekről szóló irányelv felülvizsgálatának célkitűzéseit, vagyis az európai vállalkozások – különösen a kkv-k – késedelmes fizetésekkel szembeni védelmét és a gyors fizetés kultúrájára való áttérést, felkérjük a minisztereket, hogy fejtssék ki véleményüket a jogi eszköz megválasztására vonatkozóan.
- Tekintettel annak alapvető fontosságára, hogy megóvjuk a vállalatok – különösen a kkv-k – gazdasági egészségét, valamint elismerve annak jelentőségét, ha a gyors fizetés terén a hatóságok precedenst teremtenek, felkérjük a minisztereket, hogy osszák meg álláspontjukat a 30 naptári napos kötelező fizetési határidőkre vonatkozó javaslatról. Be kell-e vezetni rugalmassági mechanizmusokat a vállalkozások különböző működési helyzeteinek a figyelembevétele érdekében? Az elhangzó vélemények információs alapot fognak képezni a munkacsoport jövőbeli ülésein folytatandó megbeszélésekhez.
- Szem előtt tartva a késedelmes fizetésekről szóló irányelv felülvizsgálatának célkitűzéseit és a mögöttes okokat – különösen a megfelelő visszatartó eszközök hiányát és az elégtelen végrehajtási mechanizmusokat –, felkérjük a minisztereket, hogy osszák meg álláspontjukat a javasolt végrehajtó hatóságokat illetően. A bíróságok és törvényszékek polgári jogi jogviták tekintetében fennálló hatásköreinek tiszteletben tartása mellett, szükség van-e ellenőrzési és végrehajtási mechanizmusok bevezetésére a kereskedelmi ügyletekben való késedelmes fizetések csökkentése érdekében?